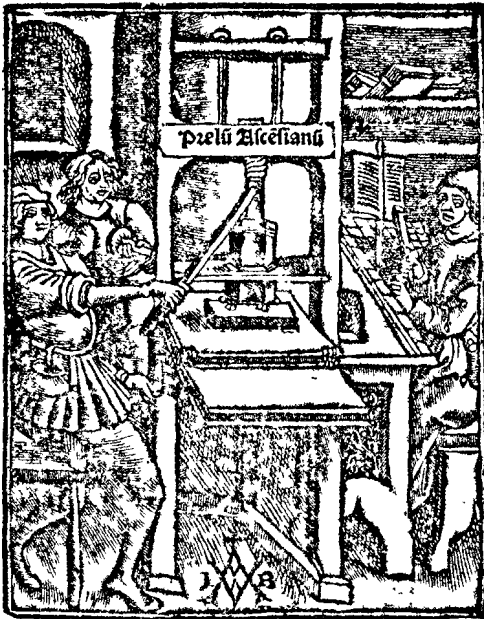

Dialectica seu logica no

ua Venerabilis Eremite Ræmundi Lulli diligenter reposita: restitutis quæ nuper fuerant sublata.

Et additis Tractatu de inuentione mediij. Item Tractatu de conuersione subiecti & prædicati per medium per M. Bernardum Lauinhetam.

Venūdatur in edibus
Jodoci Badij.

Deus cū tua summa pfectiōe incipit logica breuis & noua

Logica ē ars qua verū & falsum
rationando cognoscunt & ar-
gumentatiue discernunt. In lo-
gica cōsiderant tria inter alia
.s. terminus ppositio & argu-
mētū. Termin⁹ est dictio signi-
ficatiua ex qua ppositio consti-
tuit: vel cōstitui pōt: sicut bo-
nitas, magnitudo &c. deus an-
gel⁹ &c. iustitia prudētia &c.
Auaritia gula &c. Termin⁹ ē

duplex, .s. cois & discretus. Cōmunis est ille q significat vel
significare pōt multa sub vna impositiōe sicut hō, aīal & si-
milīa. Discret⁹ est ille q significat vel significare pōt vnum
sub vna ipositiōe vt Iesus Christ⁹ Maria &c. Quidā termi-
ni dicunt signa vniuersalia & qdā particularia. Signa vni-
uersalia affirmatiua sunt vt oīs quilibet vterq; quocūq; vbi-
cūq; semp. Negatiua nullus, nemo, neuter, nunq̄, nusq̄ &c.
Signa particularia sunt vt aliquis qdam: alter: aliqn̄: alicubi
&c. In ppositione qdā termin⁹ est subiectū ali⁹ p̄dicatū ali⁹
copula. Copula est prima psona sc̄da vel tertiā singularis
vel pluralis indicatiua explicita vel implicita huius verbi
sumes sui. Subiectū est termin⁹ q est añ copulā vt bonitas
est ens: li bonitas est subiectū &c. P̄dicatū est ille termin⁹
q post copulā stat & dicit̄ de termino stante ante copulam
.s. de subiecto vt bonitas est magna, iste termin⁹ magna est
p̄dicatū. Signa aut̄ vniuersalia: & particularia supradicta nū-
q̄ sunt subiectū nec p̄dicatum, De Propositione.

Propositio est oīo cōstituta ex terminis significās
alīqd eē vel nō eē, vt bonitas est magna, auaritia
nō est bona. Propositio ē duplex, .s. vera & falsa p-
positio vera ē illa q̄ significat sicut ē vt iustitia ē virt⁹. ppo-
sitiō falsa est q̄ sicut ipsa significat non est: vt bonitas ē ma-

Ia. hō nō ē ens &c. Propō dī duob⁹ mōis: qđā ē categorica
 alia est hypothetica. Propositio categorica ē vna oratio ī
 qua est subiectū & prædicatū & copula: vt bonitas est ama
 bilis: deus est æternus: fides est magna virtus: auaricia est
 mala. Propositio categorica est quadruplex. s. vniuersalis
 particularis indefinita & singularis. Vniuersalis est illa cu
 ius subiectum est termin⁹ cōmunis additus signo vniuer
 sali, vt omnis lapis est sensualis: omnis potestas est bona &c.
 Propositio particularis est illa cuius subiectū est terminus
 cōmunis addit⁹ signo particulari: vt quedā bonitas est ma
 gnitudo: aliqua virtus est sensualis. Propositio indefinita
 est illa cui⁹ subiectum est terminus cōis sine signo: vt boni
 tas ē potēs, hō est creat⁹ &c. Propositio singularis ē illa cu
 ius subiectū est termin⁹ discret⁹ vel termin⁹ cōis iunct⁹ p
 nomini demonstratiuo, exemplū primū: vt Iesus Christus ē
 Deus & homo: Bernadus est scholaris, Exemplū secūdi: vt
 iste homo est theologus. Item propositio categorica ē du
 plex. s. affirmatiua & negatiua. Affirmatiua est illa cui⁹ p
 dicatū subiecto attribuit vel attribui videt. vt hō est crea
 tus, homo est rationalis. Negatiua est illa cuius p
 dicatū a
 subiecto remouetur vel remoueri videtur: vt homo nō est
 lapis, homo nō est plāta &c. Logicus vtitur tribus petitiō
 nibus in propositione. s. quæ, qualis, quanta. p ly quæ quæ
 rit vtrū ppositio ē categorica an hypothetica. Per quāta
 petit si est vniuersalis particularis indefinita an singularis
 Per qualis autem an est affirmatiua an negatiua. Quædā
 propositiones cū aliis concordāt tribus modis: vno modo
 quādo sunt eiusdē quātītatis vel qualitatis: vt si vna ē vni
 uersalis q̄ alia sit vniuersalis &c. vel si vna est affirmatiua
 q̄ alia sit affirmatiua, & sic de negatiua. Secūdo modo quā
 do habēt simile subiectum vel prædicatum: vt bonitas est
 durās, magnitudo est durās &c. Tertio modo quādo sunt
 similes in subiecto & prædicato: vt bonitas est magna: boni
 tas non est magna; & sic de aliis. De Conuersione.

De Conuersione.

Conuersio est mutatio subiecti in p̄dicatū & econuerso. Logicus facit duas cōuersiones, vna dī simplex alia p̄accidēs. Simplex conuersio est mutatio subiecti in p̄dicatū & econuerso remanentibus in vtraq; p̄positione eadē q̄titate & qualitate. Vt nulla bonitas ē odibilis. Conuertit sic, nullū odibile ē bonitas. similiter q̄dam bonitas est magnitudo cōuertit sic: q̄dā magnitudo est bonitas. p̄istā cōuersionē cōuertunt v̄lis negatiua & p̄icularis affirmatiua. Cōuersio p̄accidēs est mutatio subiecti in p̄dicatū & econuerso remanēte ī vtraq; eadē qualitate & variata q̄titate. vt oē sensuale ē differēs: cōuert. t̄, quoddā differēs est sensuale. Silt nullū aīal est lapis cōuertit qdā lapis nō est aīal &c. Per istā cōuersionē conuertunt vniuersalis affirmatiua & negatiua & sic cōuertit p̄icularis affirmatiua silt indefinita & singularis secūdu suū modū. De partilari negatiua nō fit proprie cōuersio eo q̄ p̄positio vera posset cōverti in falsam: vt si quoddā aīal nō est hō: cōuert. rere ē qdā hō nō est aīal: falsa esset: & eodem mō p̄ōt dici de aliis similibus. Vnde uersus. Feci simpliciter conuertitur eua per acci.

De Oppositionibus.

Oppositionib⁹ q̄ cōcordāt in simili subiecto & p̄dicato sūt quatuor oppositiōes. s. cōtraria cōtradictoria subcōtraria & subalterna Cōtrarie opposita sunt vniuersalis affirmatiua & vniuersalis negatiua cōcordātes in subiecto & p̄dicato. vt dicēdo oīs bonitas ē magna nulla bonitas est magna, & sic de aliis. Contradictorie opposita sunt vniuersalis negatiua & particularis affirmatiua vel vniuersalis affirmatiua & particularis negatiua. &c. De primo sic nulla bonitas est magna quēdam bonitas est magna. De secundo sic, oīs bonitas est magna: qdā bonitas nō est magna &c. Subalter: ē sunt vniuersalis affirmatiua & particularis affirmatiua: vel vniuersalis negatiua:

RAEMVNDI LVLLI

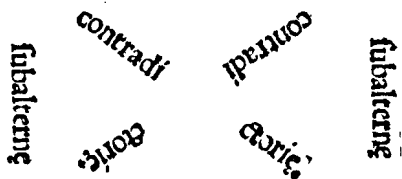
& particularis negatiua. De primo sic, ois bonitas est magna
 qdam bonitas est magna. De secundo sic, nulla bonitas e ma
 gna qda bonitas no est magna & sic de aliis. Subcontrariae
 sunt particularis affirmatiua & particularis negatiua co
 cordates in subiecto & pdicato: dicendo sic, qdam bonitas e
 magna qda bonitas no est magna, & sic de aliis velut patet
 in sequenti figura, & sicut dicit de particulari ita pot dici
 de infinita & singulari.

Extrema ppo
 sitionis cathego
 ricę sunt subie
 ctum & pdica
 tum. Cathego
 rica est duplex
 quaedam est de
 disiuncto extre
 mo: alia de cop
 ulato extremo.
 Illa categorica
 ca e de disiuncto
 extremo in cu
 ius subiecto vel
 pdicato ponit

Ois hō ē
 animal.

contrarie

Null⁹ hō
 est aīal.

quidā hō
 est aīal.

subcontrarie

quidā hō
 nō ē aīal.

disiunctiua cōiunctio vt bonitas vel magnitudo e p se magna
 &c. vel dicendo sic, hō est aīal vel lapis. Illa categorica e de
 copulato extremo in e⁹ subiecto vel pdicato e copulatiua cō
 iunctio vt bonitas & magnitudo sūt amabiles; vel dicendo sic
 bonitas e magna & potēs Et aliqñ est categorica de vtro
 q extremo disiuncto vel copulato: & aliqñ de vno extremo
 disiuncto & altero copulato. Cōtradictio e affirmatio: & ei⁹
 cōtradictoriū negatio ad idē secūdū idē sūf & in eodē tpe p
 dicatæ.

De materia propositionis.

Materia e triplex naturalis cōtingēs & remota, na
 turalis est illa in qua pdicatū est de essentia subie
 cti vel ppiū eius vt hō est aīal hō est risibilis, Ma

teria contingens est illa in qua predicatum potest adesse vel abesse p̄ter subiecti corruptionē vt hō est alb⁹. Materia remota est illa in qua p̄dicatū nō pōt cōuenire subiecto vt homo est asinus.

De legibus.

Ex cōtrariarū talis ē q̄ in nulla materia p̄nt simul esse verē: falsē tñ in materia cōtingēti. Lex subcōtrariarū talis ē q̄ in nulla materia p̄nt simul esse falsē: verē aut in materia cōtingēti. Lex cōtradiCTORIARū: talis ē q̄ in nulla materia possunt simul eē verē vel falsā. Lex subalternarū talis est q̄ si vniuersalis ē vera & ei⁹ particularis non tñ ecōtrario: nisi in materia naturali vel remota.

De Propositione hypothetica.

Propō hypothetica ē oī i qua duę cathēgoricæ p̄ cōiūctionē ad inuicē vniunt: vt bonitas ē magna & magnitudo ē bona &c. Propō hypothetica est septuplex copulatiua disiunctiua cōditionalis rōnalis temporalis & localis. Copulatiua ē illa hypothetica i qua sunt duę cathēgoricę cōiūctę p̄ cōiūctionē copulatiuā vt bonitas ē magna: & differētia est cōcordās &c. Disiunctiua est illa hypothetica in qua sunt duę cathēgoricę cōiūctę p̄ cōiūctionē disiunctiuā vt homo est aīal vel leo est sensibilis &c. Cōditionalis ē illa hypothetica in q̄ sunt duę cathēgoricę cōiūctę p̄ hanc dictionē si vt si duratio ē potēs p̄tās ē durās &c. Rōnalis ē illa hypothetica in qua sunt duę cathēgoricę cōiūctę p̄ has cōiūctiōes igif, vel, ergo, vt sapiētia ē amabilis igif bonitas est potēs &c. Tēporalis hypothetica ē in qua sūt duę cathēgoricę cōiūctę cū aduerbio t̄pali vt bonitas est magna qñ magnitudo est bona &c. Localis ē illa hypothetica i qua sunt duę cathēgoricę cōiūctę cū aliquo aduerbio locali vt virt⁹ ē vbi iustitia ē &c. ¶ Ad hoc q̄ copulatiua sit vera requir̄ q̄ ambę ei⁹ cathēgoricę sint verę sed qñ aliq̄ cathēgoricę ē falsā tūc ipsa ē falsā vt dicēdo hō est aīal & hō ē capra & ideo dī: copulatiua p̄ vna p̄te falsā tota falsā

Ad hoc q̄ disiunctiua sit vera sufficit aliquā suarū cathegoricarū esse verā: vt dicendo bonitas est virtuosa, vel homo nō est aīal &c. Et ideo dicitur: disiunctiua vna parte vera, tota vera. Sed ad hoc q̄ disiunctiua sit falsa oportet q̄ ambe suā cathegoricā sint falsę: vt dicendo homo est irrationalis: vel lapis est animal &c. Ad veritatē cōditionalis requiritur q̄ antecedēs nequeat stare sine cōsequēti: vt tu es hō ergo tu es ens. Ad cui⁹ cognitionē habendā cōsideret si oppositū cōsequētis repugnat antecedēti. Ad falsitatē vero requirit q̄ antecedēs possit stare sine consequente: quod etiā poterit videri cōsiderādo q̄ oppositū cōsequētis nō repugnat antecedēti &c. Cōis ppositio ē necessaria, possibilis, impossibilis, vel cōtingens. Necessaria illa q̄ sic est vera q̄ nullo modo pōt esse falsa: vt dicēdo, deus est bonus magnus & aternus: homo est animal &c. Possibilis est illa que pōt eā vel nō esse: vt hō erit scholaris: hō nō erit cerdo &c. Sed qñ illd̄ qdē poterat eē & nō eē: est cōtingēs: vt galcerā dus est scholaris: vel ipse est lusor &c. Impossibilis est illa q̄ significat rem q̄ nullo mō potest esse: vt homo est irrationalis: homo non est animal &c. **De suppositionibus.**

Suppositio est acceptio termini pro re vniuersali vel singulari: & est triplex: videlicet simplex, personalis, & materialis. Simplex est acceptio termini pro re vniuersali: vt hō est species. Personalis ē acceptio termini pro re singulari: vt hō currit. Materialis est acceptio termini p re materialiter capta: vt hō est dictio dissyllaba.

De ampliationibus.

Ampliatio est statio termini cōis p diuersis t̄pib⁹ de qua danť regulę. Prima est q̄ in oī ppositione in qua ponit verbū p̄teriti p̄fecti vel participiū: termin⁹ p̄cedēs ampliāt p eo qd̄ ē vel fuit: vt virgo fuit meretrix. Secūda regula, in oī ppositione in qua ponit verbū vel participiū futuri t̄p̄is termin⁹ p̄cedēs stat p eo qd̄ est vel erit vt senex erit puer. Tertia regula ē: oīs termin⁹ in ppositio

ne possit⁹ respectu hui⁹ verbi pot⁹ v⁹ ei⁹ p⁹icipii stat pro qd⁹
est vel esse pot⁹: vt albu⁹ potest esse nigrū. ¶ De restrictione.
¶ Restrictio est statio termini in ppositioe p pauciorib⁹ si
gnificatis q̄ ei⁹ requirat natura: vt ois homo albus currit.

De prædicabilibus & prædicamentis.

Vinq⁹ sunt p⁹dicabilia. s. gen⁹, species, differentia,
proprium, & accidens. Genus est qd⁹ p⁹dicatur de
pluril⁹ us diff⁹ rētibus specie. Species est ens quod
p⁹dicatur de pluribus differentibus numero. Differentia
est ens per quod quedā ab aliis differunt. Propriū est id qd⁹
vni cōuenit & alteri nō: vt hominī conuenit q⁹ sit risibilis
cani q⁹ latrabilis &c. Accidēs ē ens qd⁹ nec se nec i se existe
re pot⁹. ¶ Prædicamēta sunt decē. s. substātia, quātitas, qua
litas, relatio, actio, passio, situs, quādo, vbi, habitus. Substā
tia est id cui proprie cōpetit esse & existere p se. Quātitas
est ens mēsuratiuū substātię. Qualitas est secūdu⁹ quā qua
les esse dicimur. Actio est actus secūdu⁹ quē agere dicimur.
Passio est id secūdu⁹ quod pati dicimur. Relatio est id quo
vnū refertur ad aliud. Situs est habitudo rei situātis ad rē
situatā. Quādo est duratio secūdu⁹ pmanentiā rei. Vbi ē
habitudo rei vbiificātis ad rē vbiificatā. Habitus est habitu
dorei habituātis ad rē habituatā. Prædicamētū est ordina
tio terminorū scdm sub & supra: vt patet i sequēti figura.

Substantia.

Corporea

Incorporea.

Corpus.

Animatū.

Inanimatū.

Corpus
āiatum.

Sensibile

Insensibile.

Animal.

Rationale.

Irrationale.

Homo.

Sortes.

Christus.

Plato.

Sicut est facta ista arbor in pdicamento substatiē ita pōt fieri in aliis pdicamentis. propter hoc vt appareant ad sensum ea quæ sunt superiora & inferiora in quolibet pdicamento: vt per talem cognitionem melius possit hō rerū verietates inq̄rere: & eas facilius inuenire. De argumēto.

Argumētū est sermonū aggregatio ex qb⁹ ali sermōes sequūt: vt bonitas ē: ergo aliqd ē. Argumētū ē tota oō ex antecedēte & cōsequēte cōposita.

Argumētum habet quatuor species scilicet syllogismū inductionem, enthymema, & exemplum.

Probatio ē argumētū ī quo veritas ē apparēs: & pōt fieri trib⁹ modis. scilicet auctoritate, necessaria rōne & demōstratōe

Demōstratio est manifestatio alicuius ignoti p aliqd notū vel minus notū p magis notū. Et pōt fieri tribus modis: scilicet p quid: p quia & p equiparatiā. Demonstratio p qd est qn effectus demonstrat p causam: vel inferius seu posterius per superi⁹ siue pri⁹. Demōstratio p qd est qn pet effectū causa demonstratur: vel quando per inferius seu posterius demonstrat superius vel prius. Demōstratio p equiparatiā est quādo aliqd æquale ignotū vel æquale minus notū demonstrat p æquale magis notū: & hæc est magis bona & magis necessaria probatio q̄ duæ prædictæ: quoniā per ipsam altiora demonstrantur. De syllogismo.

Syllogismus est argumētatio in qua ex duab⁹ præmissis propositionib⁹ in debito mō & figura ordinatis sequit cōclusio. Syllogism⁹ in se debet habere duas pmissas & vnā cōclusionē: vt dicēdo sic, omne bonū est amabile: oīs virtus ē bona: ergo oīs virtus ē amabilis: & istarū duarū præmissarū: Prima dicit maior: secūda minor & ista quæ sequitur ex ipsis vocat cōclusio. Tres termini sunt necessarii ad faciēdū syllogismū: quorū vnus dicitur mediū: alius maior extremitas: ali⁹ minor extremitas. Mediū est ille terminus q̄ ponit bis ante cōclusionē: scilicet se mel in pmissa maiori: & semel in minori, Maior extremitas

ē ille termin⁹ q̄ cū medio facit primā p̄positionē. Minor extremitas ē ille termin⁹ q̄ cū medio facit secundam p̄positionē. Medium nunq̄ debet poni in cōlusionē: sed ipsa debet fieri ex maiori extremitate & minori. Et omnia ista patēt in syllogismo p̄dicto. Et est notandū q̄ quædā ē conclusio directa: & q̄dā indirecta. Cōclusio directa ē illa i qua maior extremitas p̄dicat de minori. Cōclusio indirecta ē illa, in qua minor extremitas p̄dicat de maiori. Et etiā ē notandū q̄ oīs bonus syllogism⁹ debet esse in figura: & in modo. Figura est debita ordinatio terminorū in subiiciēdo & p̄dicando. Figure syllogismorū sunt tres: & quilibet habet suos modos. Modus est debita ordinatio p̄positionū in quāitate & qualitate. In modis figurarū sunt istę vocales. a. e. i. o. A est vniuersalis affirmatiua. E ē vniuersalis negatiua. I ē particularis affirmatiua. O est particularis negatiua. vn̄ de versus. Asserit. A. negat. E. sunt vniuersaliter ambe. Asserit. I. negat. O: sed particulariter ambo. Cōditiones generales ad oēs figuras sunt quinque. Prima q̄ in oī syllogismo aliqua p̄missarū sit vniuersalis. Secūda. q̄ in omni syllogismo aliqua p̄missarum sit affirmatiua. Tertia. q̄ si aliqua p̄missarum sit particularis cōclusio sit particularis sed non ecōuerso. Quarta. q̄ si cōclusio est negatiua q̄ aliqua p̄missarum est negatiua: & ecōuerso. Propter quod est notandum q̄ in syllogismo ex puris negatiuis & puris particularibus nihil sequit̄. Quinta. q̄ in nulla figura medium ponatur in cōlusionē. De prima figura.

Prima figura ē illa i qua termin⁹ q̄ ē subiectū in p̄missa maiori: ē p̄dicatū in minori: vt dicēdo, omne bonū est verū: duratio est bona: ergo duratio ē vera. & habet quatuor modos directe cōcludentes: & quinque in directe cōcludētes: quatuor primi sunt: qui significant per istas dictiōes. Barbara, Celarēt, Darii, Ferio. Prim⁹ modus cōstat ex p̄missis. a. cōcludentibus a. vt sic, omne bonum est durans: omnis magnitudo est bona: ergo oīs magnitudo ē

durans &c. Secūdus modus it ex maiori p̄missa a & mino-
 ri concludētibus e vt sic. nullū malū est amabile oē vitium
 est malū ergo nullū vitū ē amabile. ¶ Terti⁹ modus fit ex
 maiori a. & minori i cōcludentibus i. vt omnis ptās est itel-
 ligibilis: de⁹ est ptās igit de⁹ est itelligibilis. ¶ Quare⁹ mo-
 dus fit ex maiori e & minori i concludentib⁹ o vt nullū spī-
 rituale ē visibile qdā angel⁹ est spūalis ergo qdā angel⁹ nō
 est visibilis. ¶ Quinq; aut modi indirec̄te cōcludentes sunt
 q significan̄ p̄ istas dictiōes. Baralipton. Celātes. Dabitis.
 Fapesmo. Friesomorū. Baraliptō cōstat ex maiori a & mi-
 nori a concludentibus i vt oē bonū est positiuū qe qd de⁹ fa-
 cit est bonū ergo positiuū facit de⁹. Celantes constat ex ma-
 iori e & minori a concludentibus e vt nullū virtuosum est
 vitiosum omnis gloria ē virtuosa: ergo nullum vitiosum
 est gloria. Dabitis constat ex maiori a & minori i concludē-
 tibus i: vt omne ens est itelligibile quoddam particulare
 est ens: ergo quoddā itelligibile est particulare. Fapesmo
 cōstat ex maiori a & minori e cōcludentib⁹ o: vt oīa noua
 placēt nullū antiquū est nouū: ergo quoddā placidū nō est
 antiquū. Friesomorū cōstat ex maiori i & minori e conclu-
 dētibus o: vt qdā hō est seruator dei: null⁹ asin⁹ est hō: ergo
 qdā seruator dei non est asinus. Cōditiōes priē figurē sunt
 due. Prima q̄ in ipsa cōcludit oē genus p̄positionū scilicet
 vniuersalis affirmatiua & negatiua & particularis affirma-
 tiua & negatiua. Secūda q̄ medium fit in maiori subiectū
 & in minori p̄dicatum. De Secunda figura.

Secūda figura est illa in qua terminus q̄ est p̄dica-
 tū in maiori est p̄dicatū in minori: vt dicēdo nul-
 lum aīal est planta oīs herba est plāta: ergo nulla
 herba ē aīal: & habet quatuor modos q̄ significan̄ p̄ istas
 dictiōes Cesare Camestres Festino Baroco. Primus mod⁹
 fit ex maiori e & minori a cōcludētibus e: vt in syllogismo
 p̄dicto. Scd⁹ mod⁹ fit ex maiori a & minori e cōcludētib⁹ e.

vt omnis homo est animal: nullus lapis est animal: igitur nullus lapis est homo. Terti^o mod^o fit ex maiori e: & minori i concludentibus o vt sic, nulla virtus est odibilis: quoddam vitium est odibile: igitur quoddam vitium non est virtus. Quartus fit ex maiori a & minori o concludentibus o, vt sic: omne creatum est bonum: peccatum non est bonum: igitur peccatum non est creatum. Conditiones scilicet figure sunt due. Prima quod medium in vtraque sit predicatum, secunda quod maior sit vniuersalis in quocumque syllogismo.

De Tertia figura.

Tertia figura est illa in qua terminus qui est subiectum in maiori est subiectum in minori, & habet sex modos qui significantur per istas dictiones darapti felapton disamis datisi bocardo ferison. Primus mod^o consistat ex premissis a concludentibus i, vt omnis bonitas est magna omnis bonitas est durans ergo quoddam durans est magnum. Secundus modus fit ex maiori e & minori a, concludentibus o, vt sic, nullum bonum est vitiosum omne bonum est amabile igitur quoddam amabile non est vitiosum. Terti^o modus fit ex maiori i, & minori a, concludentibus i, vt sic, quedam bonitas est eternitas: omnis bonitas est magna: ergo quoddam magnum est eternitas. Quart^o modus fit ex maiori a, & minori i, concludentibus i, ut sic, omnis homo est rationalis quidam homo est cerdo: igitur quidam cerdo est rationalis. Quint^o fit ex maiori o, & minori a concludentibus o, vt quoddam sensibile non est mortale: omne sensibile est visibile: igitur quoddam visibile non est mortale. Sextus fit ex maiori e, & minori i, concludentibus o, vt nullum intellectuale est coloratum: quoddam intellectuale est anima: ergo quaedam anima non est colorata &c. Conditiones tertię figure sunt tres. Prima quod medium in vtraque sit subiectum, secunda quod maior sit affirmatiua, terti^a quod non concluditur nisi particulariter. Inductio est argumentatio in qua arguitur a singularibus sufficienter numeratis ad suam immediatam vni-

uerusalem: vt Petrus est bonus: Ioannes est bonus: & sic de aliis: ergo omnis homo est bonus: & sic de aliis. Enthymema est argumētatio in qua arguitur ab vna sola præmissa ad cōclusionē: vt oīs. hō est aīal: ergo Petrus est aīal: & sic de aliis. Exemplū est argumentatio in qua arguitur ab vno particulari ad aliqd aliud p simile in eis repertū: vt sic. Petrū seruire deo bonū est: igitur Martinū seruire deo bonū ē. Similiter magnitudo ē amabilis: igitur duratio ē amabilis: tenet argumētum p hoc simile qd est bonū eo q; omne bonū est amabile.

De locis, & primo de loco a maiori.

Locus a maiori: est argumētū qd fit de maiori ad minus: vt sic, deus potest mundū creare: igitur potest ipsum cōseruare: vel sic, rex potest habere. C. milites, ergo potest habere. L. & hoc affirmatiue: sed negatiue sic: rex nō potest expugnare castra: ergo nec miles. similiter ignis nō potest cōburere lignum: ergo nec aer &c. & sic patet qualiter per istū locū potest homo arguere affirmatiue & negatiue: vt supra patet. Conditiō huius loci est: q; magis & minus concordēt in hoc in quo de vno ad aliud arguitur. Et ppter hoc nō sequitur. homo nō potest facere poma: ergo nec pomarius ratio quare, nō valet, q; homo & pomarius nō cōcordāt in faciēdo poma: nec p cōsequēs hō ē maior pomario: nec cōuerso: in hoc qd est facere poma: & sic de aliis.

De Loco ab æquali.

Locus ab æquali ē argumētū qd fit de æq̄li ad æquale: vt hō est cōposit⁹ ex aīa & corpore ergo sensua lis creatura & intellectualis est cōposita ex aīa & corpe: sicut dīcēdo risibile est bonū: ergo hō ē bon⁹ &c. vñ sic diuina bonitas ē īfinita sine quāritate: ergo diuina ptās est īfinita sine quāritate &c. Cōditiō hui⁹ loci ē: q; res æquales cōcordēt in hoc in quo de vno ad aliud arguitur: & ppter hoc nō sequitur: Raymūdus est medicus: ergo loānes est medicus: q; potest esse cerdo: & sic de aliis. De Loco a minori.

Locus a minori est argumētū qđ sit de minori ad mai⁹: vt sic, miles pōt habere equū: ergo rex pōt habere equū: hō nō pōt ferre decā quintalia: ergo non pōt ferre viginti. Aer potest calefacere: ergo ignis: ita qđ iste locus procedit affirmatiue & negatiue: sicut dictū est de loco a maiori. Conditiō huius loci est qđ min⁹ & magis concordent in hoc de quo de vno ad aliud arguitur & propter hoc non sequitur. aquila potest volare: igitur homo potest valere: quoniam homo & aquila non concordāt in volare: & sic de aliis. De consequentiis.

Priñcipia cōsequētię sunt añs & cōsequēs & nota cōsequētię. añs est illud qđ ponit ī necessitate hoc qđ p ipm sequit. Cōsequēs est illud qđ necessitas tē ante se ostēdit. Nota cōsequētię dicit illa cōiūctiō mediā te qua ppositiō qđ est añs: & illa quę est consequens coniunguntur: sicut sunt, igitur, ergo & similia. Consequentia est quędam ratiocinatio in qua est antecedens & consequens cum nota consequentiā: vt dicendo bonitas est: igitur duratio est: similiter bonitas est magna: igitur bonitas est duras: similiter homo est: igitur corpus & anima sunt, similiter angelus est: ergo itellectuale est &c. Et de prædicta consequentia dant regulę speciales quarū priā est: qđ ex veris nō sequit nisi verū: ex falsis vero aliqñ verū & falsum. Exēplū: vt hō est asin⁹: ergo ē aīal: qđ ē verū: & nō hēt aīam ratiōnalē qđ est falsum. Itē qđqd sequit ad cōsequēs bonę cōsequētię seqt & ad añs. & qđqd añcedit ad añs añcedit ad cōsequēs. & qđqd repugnat cōsequēti repugnat añcedēti. præterea ab vniuersali ad suā particularem vel indefinitā ipsi subalternam ē bona cōsequētia & nō ecōtrario nisi ī materiā naturali vel remota: & a particulari ad suā indefinitā & ecōuerso ē bona cōsequētia: & gñaliter a diffinitōe ad diffinitū, a descriptione ad descriptū, ab interpretatiōe ad interpretatum: ab vno synonymo ad aliud synonymum.

Paralogismus est argumentū indicans esse verū quod falsum est & eōuerso: & ideo dicitur paralogismus quasi apprensus syllogismus. Paralogismus fit duobus modis: vno modo in dictione: alio modo extra dictionem. Paralogismus in dictione fit sex modis secundum quod fallaciae in dictione sunt sex, scilicet equiuocatio, amphibologia, cōpositio, diuisio accentus, figuræ dictionis, & dicuntur in dictione ex eo quia in dictione & per dictionem fit deceptio vt patebit inferi⁹. ¶ Fallacia equiuocatiōis est deceptio proueniens ex eo quod aliqua dictio plura diuersimode significat: sicut hæc dictio canis significat canē latrabilem & quendam piscē marinū: & quoddā signū cœli. ¶ Fallacia amphibologiæ est deceptio pueniēs ex eo quod oratio penitus eadem plura significat: sicut hæc oratio liber magistri: habet duos sensus: vn⁹ est: liber magistri. i. factus a magistro. alius est: liber magistri. i. possessus a magistro. ¶ Fallacia cōpositionis est deceptio proueniens ex potenciali multiplici- tate alicuius orationis: cuius dictiones adinuicē cōponi possunt: & in sensu cōposito sunt falsæ: & in sensu diuiso sunt veræ: sicut hæc oratio: quicquid viuūt semper est: hæc dictio semper si ponatur cū hoc verbo viuūt sic est vera: si autem ponatur cū hoc verbo est: sic est falsa. similiter de ista: Quicquid existit vbique est &c. ¶ Fallacia diuisiōis est deceptio pueniēns ex potenciali multiplicitate alicuius orationis cuius dictiones abinuicē diuidi possunt: & in sensu diuiso est falsa: in composito autē vera: sicut hæc oratio: Ois creatura est sensualis vel intellectualis: potest habere duos sensus: vn⁹ est quod omnis creatura sit sensualis: vel quod ois creatura sit intellectualis: & sic est falsa: vel potest esse iste sensus: ois creatura est sensualis vel intellectualis simul: & sic est vera. ¶ Fallacia accentus: est deceptio pueniēns ex eo quod aliqua dictio pronūciata diuersimode diuersa significat: sicut hæc dictio

occidit qñ in poenultima syllaba ē lōga significat interficere: sed qñ ī poenult. syllaba est breuis tñc significat cadere.

☞ Fallacia figuræ dictionis est deceptio quæ fit ex eo q̄ aliâ qua dicitio est similis alteri dictioni: & videtur eundē modum significandi habere sed tamen non habet: vt sic, omnis aqua est frigida: mare est aqua: igitur est frigida.

☞ Fallacię extra dictionem sunt septem, s. accidentis, secundum quid & simpliciter, ignorantia elenchi, petitio principii, consequens, non causæ vt causa, plures interrogaciones vt vna. Et dicuntur extra dictionem: quia fit fallacia de sophisticis propositionibus: & causa apparēs sumitur ex parte rei. Et in hoc differūta fallaciis in dictione in quibus causa apparens sumitur ex parte vocis.

☞ Fallacia accidentis est deceptio quę fit ex eo q̄ aliqd significat simpliciter iesse vtriq̄ eorū quæ aliquid vnū sunt vt sic, hō est animal: & animal est neutri ge. ergo homo est neutri ge. nō valet: qm̄ hō & aīal nō sunt idē simpliciter.

☞ Fallacia secundum quid & simpliciter: est deceptio quæ fit ex eo q̄ dictum secundum quid sumitur tanq̄ si esset simpliciter. vt sic, Adam est homo mortuus: ergo est hō: nō valet: q̄ arguit a dictione secundū qd ad dictionem simpliciter.

☞ Fallacia ignorantia elenchi est deceptio q̄ fit ex eo q̄ non seruatur ea q̄ regrunt ad diffinitionē cōtradictionis: vt sic homo est in ecclesia: & non est in mari: ergo est & non est.

☞ Fallacia petitionis principii est deceptio q̄ fit ex eo q̄ idē sumitur ad probationem sui ipsius sub alio vocabulo: vt si quis velit probare q̄ homo legat: probet sic, animal rationale mortale legit: ergo homo legit.

☞ Fallacia consequentis est deceptio quæ fit ex eo q̄ consequens existimatur omnino idem esse antecedenti: vt si est homo: est animal: ergo si est animal est homo: non valet.

☞ Fallacia nō causę vt causa est deceptio q̄ fit ex eo q̄ inter premissas ex qb̄ sequit̄ cōclusio ponit̄ aliqua p̄positio quæ

nihil facit ad cōclusionē & propter hoc dicitur non causa.
Fallacia secūdū plures interrogatiōes vt vnā: ē deceptio
 quæ fit ex eo q̄ ad interrogatiōē quæ est plures datur vna
 responsio: velut si quærat: mel & fel sunt dulcia! si respo
 deat nō: ergo mel nō est dulce. si respōdeat sic: cōcludat: er
 go fel ē dulce &c. Quia ad interrogatiō es plures debes da
 re varias responsiones. De disputatione.

Disputatio est cōtrarietas spiritalis q̄ p verbū ma
 nifestat cōceptionē quā habet vnus intellectus cō
 tra alium. De conditionibus disputationis.

Disputās em̄ primo debet habere intentionē cognō
 scēdi & amādi veritatē & cognoscēdi & odiēdi fal
 sitatē, & ppter hoc ver⁹ disputator debet cōcede
 re vera cognita: & falsa negare. Scđo q̄ supponat ī p̄cipio
 q̄ vtraq̄ pars q̄stionis sit possibilis. s. affirmatiua & negati
 ua: vt intellectus in inuestigatiōe sit liber & nō ligat⁹. Ter
 tio q̄ arguēs probet vel improbet p aliquā speciē argumē
 tationis fundādo argumētū sup aliquā speciē demonstratio
 nis. Quarto q̄ iter disputātes sit cōis amicitia: vt in strenē
 pticular cōtrarietas quā habēt circa hoc de quo disputāt.

Additio ex propria intentione de inuestigatione
 mediū inter subiectum & prædicatum.

Mediū existens inter subiectū & prædica
 tū intēdīm⁹ venari duob⁹ mōis. Primo
 mō mediū naturale: & secundo mō me
 diū logicale: & hoc facim⁹ vt cognosca
 m⁹ verū mediū reale & etiā naturale: &
 p cōsequēs necessariū syllogismū: ac eri
 am vt p mediū p̄batiuū & opinatiuū co

gnoscam⁹ syllogismū dialecticū siue logicale & itentionalē
CAd venādū mediū naturale facim⁹ syllogismos quatuor
 decim. Prim⁹ sit sic: ponat q̄ a. b. c. sint vna substantia ab oī
 accidēte denu data: postea fiat syllogism⁹ sic: oē. b. est a. oē. c

est, b: ergo omne, c, est a. Iste syllogismus est demonstratiuus,
 verus, & necessarius: & q̄ nō pōt īpugnari: & ratio hui⁹ est
 q̄a mediū ē substātiale naturale: & reale & ad hoc nullū ac
 cidēs pōt cōtradicerē: q̄a, a, b, c, ab oī accidēte sunt remota.

¶ Secundus syllogismus sic fit: omne aīal ē substātia: oīs hō ē
 aīal: ergo oīs hō est substātia. Iste syllogismus nō videt eē ne
 cessari⁹ eo q̄ mediū nō ē simplr naturale: cū substātia sit su
 peri⁹ aīal īferi⁹: & aīal supius & hō īferi⁹: & idcirco remo
 uere hoc p qd̄ suba ē supius & ascendere hoc p qd̄ aīal & hō
 sūt īferi⁹ vt tm̄ini sint eq̄les necessitat syllogismū: & hoc sic
 oē aīal rōnale ē suba rōnal: sed oīs hō ē aīal rōnale: ergo oīs
 hō ē suba rationalis, & sic iste syllogismus ē necessitat⁹ ppter
 coequationē terminorū: q̄a p hoc ipm mediū est naturale.

¶ Tertius syllogismus sic fit facta hypothesi q̄ oīs bonitas
 substātiale sit ratio bono q̄ pducatur bonū substātiale: & po
 si o q̄ bon⁹ & bonitas substātiale sint idē necessitatus ē bo
 n⁹ q̄ pducatur bonū substātiale: idcirco syllogizo sic, oīs boni
 tas subalis ē rō bono q̄ pducatur bonū subale: sed a, est boni
 tas subal: ergo a, pducit bonū substātiale, & sic necessitat⁹
 est syllogismus per hoc q̄ mediū est substātiale in quo suba
 iectum & p̄dicatum essentialiter conuertuntur.

¶ Quart⁹ fit sic, oīs bonitas īfinita ē rō bono īfinito q̄ pdu
 cat bonū īfinitū: sed a, ē bonitas īfinita: ergo a, ē rō bono ī
 finito q̄ pducatur bonū īfinitū, & q̄a bonū īfinitū ē mediū: ne
 cessitat⁹ ē syllogismus ratiōe cui⁹ ē demonstratiuus & realis.

¶ Quintus est talis, omnis bonitas īfinita & aeterna est ra
 tio bono īfinito & aeterno q̄ producat bonum īfinitum
 & aeternum: sed a est huiusmodi: igitur a, producit bonū
 īfinitum & aeternum: maiorem & minorem non oportet
 probare quia necessario sequitur, quare inuētū est mediū.

¶ Sextus est talis, omnis potestas īfinita habet actum īfī
 nitum: sed a, est huiusmodi: ergo a, habet actum īfinitum.

¶ Septimus talis, oīs īrellect⁹ exis idē p essētā cū p̄tate pōt

existere & agere: sed a, est huiusmodi, ergo &c. Vnde sequitur medium naturale rōnale & reale inter agens agibilia, & agere: & p consequens distinctio: alioquin agens ageret se ipsum. & sic de agibili & agere: & intellectus nō posset intelligere qđ est intelligibile. Et quia oīa ista sunt impossibilia p talē impossibilitatē inuenimus medium quod querimus.

¶ Octauus erit iste: ponatur qđ intellectus & voluntas sint idē per essentiam, idcirco arguo sic: in omni essentia in qua intellectus & voluntas sunt idē necessarium est qđ intelligibile & volibile sint idem, ac etiam intelligere & velle: sed in a, sunt idem, ergo &c. & sic inuenitur mediū qđ querimus.

De sex speciebus mediū supradicti.

¶ **E** syllogismo in quo oēs termini sunt substantiales. Prio sic. oīs ptās infinita & eterna pōt existere & agere infinite & eterne: sed a, ē hmōi ergo &c. Iste syllogismus ē necessarius eo qđ oēs ei⁹ termini sunt substantiales: & non multiplicant plures essentias: vnde sequitur inuentio mediū quod querimus.

¶ Secundus est iste. Nullus color est quantitas: rubedo est color: ergo rubedo non est q̄titas. Iste syllogismus nō est necessari⁹ eo qđ acc̄ns non est p se necessariū: sed p substantiam ideo non inuenit p ipsum mediū naturale qđ q̄rim⁹: sed intentionale.

¶ Tertius est qñ pmissæ sunt substantiales & mediū, accidentale & hoc sic. oē musicū est hō: oē musicū est aīal: ergo qđ dā aīal est hō. Iste syllogism⁹ nō est necessarius eo qđ mediū nō participat cū extremis in natura substantiali & sic non inuenitur per ipsum medium substantiale.

¶ Quartus est qñ pmissæ sunt accidentales & mediū substantiale: & hoc sic. nullus coruus est albus: quoddam nigrum est coruus: ergo quoddā nigrū non est albū. Iste syllogism⁹ non est necessarius eo qđ mediū est compositum ex substantia & accidente ratione participationis pmissarum.

¶ Quintus est qñ maior est substãtialis: & mediũ & minor accidẽtales & hoc sic. ois music⁹ est hõ: ois music⁹ est sciẽs: ergo qdã sciens est hõ. Iste syllogismus nõ est necessari⁹ eo q̃ subiectũ & p̃dicatũ p̃cipant per diuersas naturas.

¶ Sextus est qñ maior est accñtalis: & mediũ & minor substãtiales & hoc sic. qdã hõ est a. b⁹: ois hõ est aial: ergo quodam aial est albũ. Iste syllogismus nõ est demonstratiu⁹ eo q̃ subiectũ & p̃dicatum claudicant per prius & posterius.

De Venatione mediũ intentionalis,

¶ Primus syllogismus est talis. Bonitas est ens rõne cuius bonus agit bonũ: sed modo ponatur q̃ a. sit bonitas: ergo a. erit ratio quare bonus agit bonũ. Iste syllogismus est dialecticus siue probatiuus & ratio huius est quia eius mediũ est indeterminatum: qm̃ aliquis bonus agit bonũ de sua essentia sicut agens naturale quod agit bonũ de sua bonitate vt pater filium & granũ frumenti spicã: & alius bonus q̃ agit bonũ sed non de sua essentia sicut artifex qui facit bonam arcam deligno.

¶ Secundus syllogismus est talis. Magnitudo est bona & ideo arguo sic. ois magnitudo bona ẽ rõ magno q̃ agat magnũ bonum: sed a. est hmõi: ergo q̃ agit magnum bonũ. Iste syllogismus est dialecticus & p̃batiuus sed non necessari⁹. rõ hui⁹ est qa sola bonitas substãtialis ẽ rõ bono q̃ p̃ducatur bonũ: nõ bonitas accñtalis eo q̃ p̃ accidens est: de qua bonitate magnitudo est habituata p̃ accidens. Habitus vero non p̃ducit sed habituatur cũ habitu p̃ducit: sicut albedo q̃ nõ albificat: sed album albificat per albedinem.

¶ Tertius syllogismus est sic: duratio per potestatem potest existere & agere: potestas p̃ durationem potest durare & idcirco arguo sic. ois duratio p̃t existere & agere p̃ potestatem: sed a. est duratio: ergo a. potest existere & agere. Iste syllogismus non est demonstratiu⁹, eo q̃ cõpositus est ex substãtia & accñte: Ratio hui⁹ est in hoc q̃ duratio p̃ se nõ po

RAEMVNDI LVLLI

test existere & agere: neq; per cōsequens a. patet ergo q̄ iste syllogismus est dialecticus in quo consistit medium intentionale.

¶ Quartus syllogismus ē sic: ponatur q̄ intellectus & voluntas non sint idē per essentiam q̄ potentia vera ē in creatis & tunc arguo sic. quicqd ē dilectum ē dilectum per voluntatem: & qcqd est intellectum ē intellectum per intellectum: sed a. est dilectum & intellectum: ergo a. est dilectum p̄ voluntatem & ē intellectum per intellectum. Iste syllogismus est probatius sed non demonstratius neq; necessarius: & ratio huius ē: quia volūtas non est necessitata ad diligendum intellectum: Neq; intellectus ad intelligendum voluntatem. quoniam quælibet istarum potentiarum est libera quo ad suam naturam & ad habendum suum proprium appetitum ad suum proprium finem hoc est ad suum proprium obiectum: sicut voluntas ad volēdum & intellectus ad intelligendum. Verumtamen si istę essentię essent vna essentia & non plures: voluntas esset necessitata ad intelligendum intellectum & intellectus ad intelligendum voluntatem: & sic syllogismus esset demonstratius.

¶ Prædictas sex species medii nō oportet repetere ad veniendum medium intentionale quia de ipso iam certificati sumus in ipso capitulo per ea q̄ dicta sunt de venatione medii existente inter subiectum & prædicatum. quia intellectus logicalis & naturalis est valde altus ad inveniendum media naturalia & intentionalia & differentias eorum & potest sibi cauere a fallaciis & sophismatibus.

Finis cum gratia dei tractatus de Venatione medii.

Deus cum tua altissima sapientia charitate & virtute incipit de Cōuersiōe subiecti & p̄dicati p̄ medium tractatus.

Voniam opiniones crescūt quib⁹ intellectus ē offuscat⁹ & multotiēs posit⁹ in errore & demonstratiōes in disputatiōib⁹, & libris rarissime seminant⁹ propter qđ sciētia quasi perit: idcirco intendim⁹ doctrinā tradere in hoc libro qua poterim⁹ demonstrationibus habituari: & per consequens vera viabit scientia: & opiniones cessabunt.

¶ Subiectum istius libri est medium per qđ inuestigamus conuersionem p̄dicati & subiecti.

¶ Iste liber diuidit⁹ in decē distinctiōes q̄ sunt hęc: ordinatio deus, angelus, cœlū, hō, imaginatiua, sensitiua, vegetatiua, elementatiua, & instrumentatiua. Ratio quare diuidimus in decem distinctiōes ē: q̄ intellectus est discursiuus quatuor modis. s. p̄ p̄dicatiōē: p̄ cōuersiōē: p̄ opinionem: & p̄ demonstratiōē. & iō ista quatuor discurrem⁹ p̄ istas decē distinctiōes.

De prima distinctiōe.

Distinctiō ista ē ordinatio & p̄ambulū aliarū distinctiōnū: vt p̄ ip̄am pateāt maioritates. ē autē vnum mediū oīno ḡnāle qđ ē origo oīm mediōrū existentiū iter subiectum & p̄dicatū: vt puta qñ termin⁹ oīno vlls trahit ad terminū nō oīno p̄ticularem vt puta qñ bonitas oīno ḡnālis cōtrahit ad magnitudinē: & d̄f bonitas magna q̄ bonitas magna nō ē oīno ḡnālis nec oīno p̄ticularis: Sed qñ cōtrahit & d̄f bonitas Petri est magna tūc est oīno sp̄cialis & iō bonitas magna ē mediū ex̄ns inter oīno ḡnāle & oīno p̄ticulare. Tale mediū regit tres s̄c̄s qñ cōuertūt p̄ ip̄sum s̄b̄m & p̄dicatū. s. Mediū mēsuratiōis: mediū cōiūctiōnis & mediū extremitatū. Mediū mēsuratiōis est qñ existit equaliter iter extremitates: vt puta itelligere naturale qđ existit equaliter inter intelligentem & intelligibile. A tali medio oritur relatio & cōuersio inter s̄b̄m & p̄dicatum

Mediū cōiunctionis est causa quare extremitates cōnectū-
tur & sequit̄ vnio. Mediū extremitatū est respectu cōtinuū
subiecti sicut linea inter duo puncta. Prædicatiōes aut̄ mul-
tę sunt & diuersę: vt puta bonitas est magnitudo & magni-
tudo est bonitas. Alia aut̄ species prædicatiōis est q̄n̄ subiectū
& prædicatū nō cōuertit̄: vt puta q̄n̄ dī, oīs hō ē aīal & nō cō-
uertit̄. Per primā prædicatiōē cognoscit̄ mediū a quo orit̄
syllogism⁹ demonstratiu⁹. Per sc̄dam orit̄ syllogism⁹ opina-
tiuus. Et etiā opinio orit̄ ab ista prædicatiōe: bonitas est ma-
gna: magnitudo est bona: eo q̄ mediū est accidens copula-
tiuū & ipedit q̄ subiectum & prædicatum conuertantur.
¶ Discēdū ē q̄ q̄n̄ it̄lect⁹ ē discursiu⁹, quia recurrit ad suā
naturā & modū it̄ligēdi venādo mediū inter subiectū &
prædicatū: Et si inuenit mediū substāiale inter subiectū &
prædicatū cognoscit̄ q̄ ex tali medio fiat demonstratio: & sic
non fiet syllogismus opinatiuus.

¶ Vteri⁹ si it̄lect⁹ discurrat p̄ opinionēs & it̄lectū phō-
rū & nō recurrat ad suā naturā & modū it̄ligēdi tunc est
creditiu⁹ siue opiatiu⁹ & de cōtīgētia hītuat⁹. Si nō recur-
rat ad suū it̄ligere naturale & ad ea q̄ dixerit alii: & habet
notitiā naturę mediū inter subiectū & prædicatū tūc ē asserti-
uus: & ista regula ē infallibilis: & per ipsam intellectus fu-
gat sophisticatiōes & corā ip̄o it̄lect⁹ logic⁹ stare nō p̄t̄.
¶ Syllogismus demonstratiuus requirit principia vera &
necessaria: & primitiua quæ requirimus cum conuersio-
ne subiectoriū cum prædicatis: & cum medio inter ista: &
alios syllogismos in quibus termini non sunt conuertibi-
les appellabimus opinatiuos.

De Secunda Distinctione quæ est de Deo.

Distinctio ista in quinque prædicatiōes est diuisa.
Et primo de prima. Suppono q̄ deus sit bonitas
intelligentissima: voluntas volētissima: virt⁹ vir-
tuosissima: veritas verissima: & gloria gloriosissima: & per

fectio p̄fectissima: simplicitas simplicissima: & infinitas infinitissima. Et si p̄dicatio falsa est necessario sequit̄ q̄ intellectus human⁹ habeat altiore[m] virtutem in obiectādo deū & eius rationes q̄ deus & eius rationes sint: qđ est impossibile: quia nō esset tantus ab ipsa prima causa cū esset sup̄ obiectatiue. Et igit̄ p̄dicatio prima vera & necessaria eo q̄ ex primitiuis primis veris & necessariis est constituta. Et ideo arguo sic. Quicquid est de⁹ ē bonitas optima: sed magnitudo maxima est deus: ergo magnitudo maxima ē bonitas optima. Iste syllogismus est demonstratiuus eo q̄ ex principiis primis veris & necessariis. Et sicut est exemplificatum de bonitate & magnitudine faciendo demonstratiuam: sic potest exemplificari in aliis rationibus: sed dimitti mus gratia breuitatis.

¶ Probatum est q̄ optimitas & maximitas cōuertī nō pōt sine medio qđ sit purus actus. I. optimare maximare cumq̄ bus rationes sunt in sup̄latiuo gradu existentes hñtes naturam ab omni ociositate plongatā: tale aut̄ mediū nō potest esse sine extremitatibus (vt ita loquar) cū sit pur⁹ act⁹: quas extremitates vocamus maximans & maximatū. Medium aut̄ coniunctionis cōiungit q̄ optimans maximans gignit vnū suppositū optimatū: & maximatū aliud suppositū: & sic orit̄ relatio & p̄ cōsequēs distinctio triū suppositorum. Mediū autem extremitatum (vt ita loquar) ponit q̄ oīa tria supposita diuina in suo numero remanētia sint vna essentia indiuisa. Vnde cum ita sit: ostēsum est per quē modum intellect⁹ humanus de diuina trinitate potest habere notitiam.

¶ Secunda p̄dicatio est ista: Deus est infinitas infinitissima infinitas infinitissima ē de⁹. In ista p̄dicatiōe termini sunt conuertibiles & cōequati & simpliciter. Et ideo arguit̄ sic. Oē ens infinitū est de⁹: trinitas est ens infinitū: ergo trinitas ē deus. Iste syllogismus ē demonstratiuus eo q̄ est ex primis

veris & necessariis. Et quia eternitas & infinitas conuertitur cum deo optimitate & maximitate: necessario sequitur quod in isto syllogismo sic existat medium sicut in primo & per consequens sit beatissima trinitas.

¶ Deus est bonus: bonus est deus: in ista predicatione termini non sunt conuertibiles cum alia entia sint bona ut puta angelus coelum &c. Et ideo ex talibus non fit syllogismus demonstratiuus quia deficit medium mensurationis.

¶ Deus est creator: creator est deus: Ex hoc arguitur sic. Ois infinitas infinitissima est creator: sed deus est infinitas nisi nitissima: ergo deus est creator. In isto syllogismo est sic medium sicut in primo & secundo ut patet per hoc quia in creatione necessarium est dare creans creabile & creare: quoniam creare non coequat trinitatem & creatum nec medium conjunctionis coniungit ipsos in essentia: & sic de medio extremitatum.

¶ Deus est causa optima: causa optima est deus. Et ideo arguo sic. Omne id quod est causa optima est causa maxima sed deus est causa optima: ergo est causa maxima: deus autem non potest esse causa maxima sine effectu maximo quem vocamus Christum cum relative se habeant. medium autem conuersiuum non potest conuertere causam & effectum: & sic de medio extremitatum naturaliter loquendo.

¶ Declarauimus venationem conuersiois subiecti & predicati in deo: per consequens medium & per tale predicationem cognoscitur quod istorum in altiori gradu existit. Et sicut diximus de istis: ita potest dici de aliis. Et talis doctrina valde est utilis ad cognoscendum deum quo ad eius operationes intrinsece & extrinsece & quo ad eius rationes reales.

De tertia distinctione quae est de Angelo.

Angelus est spiritus creatus non coniunctus: spiritus creatus non coniunctus est angelus. Ista predicatio non est ita necessaria sicut illa in qua predicant rationes diuinae de

ipso deo: eo quod spiritus & creatum esse sunt superius & angelus est inferior: ut patet per contractionem primae distictionis. Et ideo arguo sic
 Ois angelus est spiritus creatus non coniunctus: Gabriel est angelus
 ergo est spiritus creatus non coniunctus. Iste syllogismus est verus
 & necessarius: sed non est primitiuus quia medium mensurationis
 non coequat extrema neque conuertibilia facit: ut puta Angelus
 & spiritus &c. Medium autem coniunctiuum coniugit ipsa principia
 Medium extremitatum ponit quod omnia illa constituent una essentiam
 angeli. Et ideo medium quod inquirimus aequaliter intrat istum
 syllogismum quod existit inter subiectum & praedicatum.
 ¶ Angelus est sua species: una species est angelus. Ista praedicatio
 non conuertitur sic declaratur: ut medium inter subiectum & praedi-
 catum possimus inuenire. Ois angelus est una species: Gabriel
 est angelus: ergo est sua species. In isto syllogismo est contra-
 dictio speciei ad Gabrielem. Medium mensurationis non conuertit
 terminos sed ratio est contractionis. Medium coniunctiuum
 coniugit quod est superius cum inferiori. Medium extremitatum po-
 nit quod ista sunt una essentia diuisa: & ideo per talem doctrinam
 cognoscit intellectus quod medium intrat talem syllogismum secun-
 dum quod & non simpliciter inter subiectum & praedicatum.
 ¶ Angelus est bonitas: bonitas est angelus. Ista praedicatio
 est falsa eo quod non est ibi bonitas contracta. Si enim angelus
 esset bonitas ipse aequiparetur deo in bonitate: & sic de
 aliis suis principis. quod est impossibile: ratione cuius im-
 possibilitatis medium quaesitum intrare non potest inter subiectum
 & praedicatum praedictum: quia nulla trium specierum intrare
 potest: ut patet per istud argumentum quod falsum & erroneum
 est. Ois bonitas est angelus: Gabriel est bonitas: ergo Gabriel
 est angelus. Per istud autem argumentum falsum cognoscitur tamquam
 ex contrario: quomodo intrat verum syllogismum & non istud ar-
 gumentum: & ostenditur medium quod inquiritur
 ¶ Angelus est bonus bonus est angelus: Ista praedicatio falsa est:
 cum angelus sit inferior & bonus superior. Et arguo sic: Ois an-

gelus est bonus: Gabriel est angelus: ergo est bonus. Et quæ prædicatio est falsa sequitur falsum argumentum. Et sic cognoscitur quare medium in ipso intrare non potest ratione cuius impedimenti medium & species eius nobis reuelatur.

¶ Diabolus est malus: malus est diabolus. Ista prædicatio est falsa quia non conuertuntur subiectum & predicatum: quia medium intrare non potest: & ut pateat arguo sic: omnis diabolus est malus: Lucifer est diabolus: ergo Lucifer est malus. Paralogismus est falsus: & quoniam medium mensurationis non potest conuertere malum reale & naturale bonum: cum diabolus sit bonus naturaliter: neque medium conuersionis potest coniungere quod accidens & substantia sint idem essentialiter: & sic de medio extremitatum.

De quarta distinctione: quæ est de Cælo.

¶ Cælum est corpus mouens omnia mobilia: corpus mouens omnia mobilia est cælum. Ista conuersio istorum prædicatorum est contracta. Et ideo arguo sic: omne cælum est corpus: octaua sphaera est cælum ergo est corpus. Medium conuersiuum non conuertit corpus & cælum. Medium autem coniunctiuum contrahendo coniungit. Medium autem extremitatum coniungit in eadem essentia. Et sic apparet quod syllogismus non est simpliciter demonstratiuus: cum medium conuersiuum non possit conuertere cælum & corpus. ¶ Cælum est maximum corpus maximum corpus est cælum: Ideo arguo sic: quicquid est maximum corpus est cælum: octaua sphaera est maximum corpus: ergo est cælum. De isto syllogismo potest sic dici sicut de primo eo quod sua principia non sunt coequalia.

¶ Cælum est substantia primo mota: substantia primo mota est cælum: quia principia non sunt coequalia, iste syllogismus est sicut duo præcedentes.

¶ Cælum est æternum: æternum est cælum. In ista prædicatione termini non coquantur nec contrahunt: quoniam quod est æternum non est non æternum: & ideo arguo sic:

Nullū coelū est eternū: octava sphaera est coelū: ergo octava sphaera non est æterna. In isto syllogismo non intrat mediū cū suis speciebus qm̄ eternū est infinitū: & coelū est finitū: & talia non conuertuntur nec possunt esse eadem essentia: & ideo nō est ver⁹ syllogismus: licet sit in forma syllogistica. ¶ Coelū est ens incorruptibile: ens incorruptibile est coelū In ista p̄dicatione termini nō coequant: q̄a sunt p̄cōtractiōnē: & ideo arguitur sic. om̄e coelū est incorruptibile: Saturnus ē coelū: ergo est incorruptibilis. In isto syllogismo nō intrat mediū conuersionis: mediū autē cōiunctiōis & extremi- tati sic, qm̄ mediū cōuersiui in terminis cōtractis stare nō potest: cum sit extremis coequatum.

De quinta distinctione: quæ est de homine.

Substantia rationalis sensata est hō: homo est sub- stantia rationalis sensata. Ista cōuersio est cōtinua- tiōis & ideo arguo sic: oīs substantia rationalis sen- sata est homo: Petrus ē substantia rationalis sensata: ergo Pe- trus est hō. In isto syllogismo apparet quō mediū cōuersio- nis nō intrat: sed alia duo media bene: q̄a cōstituit q̄ Petr⁹ & substantia sensata sint idē in essentia. Aīal ē substantia: sub- stantia est aīal: hō est aīal: aīal est homo: Et ideo vt videat̄ si dico verum an falsum: an verū & falsum arguo sic: omne aīal est substantia: oīs hō est aīal: ergo oīs homo est substantia animal vt subiectum in maiori est necessitatū: & hō vt sub- iectū in minori: & hoc apparet secūdū q̄ mediū intrat p̄ qd̄ mediū aliquo mō dico verū: & alio mō nō: distinguēdo in- ter mediū naturale demonstratiuū & opiniatiuū. Nā vt aīal ē subiectū ē naturale: & vt p̄dicatū ī minori ē quodā mō de- monstratiuū & opiniatiuū: & sic est substantia vt ē p̄dicatū in maiori. Et ex hoc patet q̄ est differētia inter mediū natura- le demonstratiuum & opiniatiuum.

¶ Homo ē risibilis: risibile ē hō: sc̄dm̄ vocē ista cōuertit̄, cū hō sit substantia & risibilitas sit pprietas nō cōuertunt se- cūdū rē: & ideo arguo sic. Oīs homo ē risibilis: Petr⁹ ē hō:

ergo est risibilis. In isto syllogismo substātia cōtrahit ad p̄prietatē p̄ accidēs: mediū aut̄ cōuersionis nō cōuertit substātia & accidēs: Mediū vero cōiūctiōis cōiūgit ipsa & sic ē mediū cōpositiuū & mediū extremitatū cōtinuantiuum. ¶ Substātia rationalis sensata alba est hō: hō ē substātia rōnalis sensata alba: ista p̄dicatio ē cōuersio ratiōne cōtactiōnis substātię & accidētis: & ideo arguo sic: oīs substātia rationalis sensata alba ē homo: Petrus est substātia rationalis sensata alba: ergo est homo. In ista p̄dicatione non intrat mediū cōuersiuū. Mediū aut̄ cōiūctionis & extremitatū intrat: q̄a ē ibi copulatio & cōtinuatio: & ideo q̄n d̄f homo est albus: albus ē superius & homo ē inferi⁹. Si mediū cōuersionis intrasset essent termini cōæquatī. Et in isto passu cōgnoscit̄ & ex p̄dictis q̄ mediū cōuersiuū n̄ intrat nisi ī suba dei vt patet in primo & secūdo syllogismo. ii. distīctionis.

¶ Homo currit: qdā currēs ē homo: p̄dicatio ista ē p̄ cōtractionē sub̄e & accidētis: & ideo arguo sic: oīs homo currit Petrus ē hō: ergo Petr⁹ currit: & ideo q̄a mediū cōuersiōis nō intrat istū syllogismū eo q̄ nō cōuertit subam & accidēs & mediū cōiūctionis cōiūgit & mediū extremitatū cōtinuat nascit̄ ista: Quidā hō currit: & ex hoc apparet q̄ qdā & aliquis & hmōi nō sunt de genere oīno vniuersalis: sed sunt oīno p̄ricularia. ¶ De sexta distī. q̄ ē de imaginatiua.

Substātia subiectiue imaginata ē aīal: aīal subiectiue imaginatū ē suba: & ideo arguo sic: omnis substātia subiectiue imaginata ē aīal: hō est suba subiectiue imaginata: ergo homo est aīal. Mediū mēsuratiōnis nō pōt cōuerrere nisi terminos cōæquatos: nihil superius: nihil inferius: & sic non pōt cōuertī suba & aīal: cū sint sicut superius & inferius. Sed mediū cōiūctionis cōiūgit substātia & animal: & mediū extremitatum ponit q̄ ista sint vna substātia indiuisa.

¶ Substātia subiectiue intrinsece ratiōnata imaginata ē hō: hō ē substātia subiectiue intrinsece ratiōnata imagina

CONVERSIO SVB. ET PRAE. FO. XVI.

ta. Et ideo arguo sic: oīs sub̄a ratiōnata & imaginata sub̄a
iectiue & intrinsece ē homo: Petrus est hmōi: ergo ē homo
Mediū vero mensurationis nō intrat & sic nō pōt fieri con
uersio: sed intrat mediū coniūctionis coniūgēdo terminos
& mediū extremitatū cōtinuādo ip̄os: vt sit vna substātia
cōstituta: nō aut̄ intendo dicere q̄ sit sub̄a imaginata p̄ sen
sum sed compositiue naturaliter vt totum ex partibus.

¶ Substātia subiectiue imaginata ē leo: leo ē sub̄a imagina
ta subiectiue: i ista p̄dicatiō: subiectū & p̄dicatū nō couer
tunt: & ideo arguo sic: oīs sub̄a subiectiue imaginata ē leo:
marzot⁹ ē hmōi: ergo ē leo. Istud argumētū ē falsum & er
roneū: q̄a nō intrat ibi medium naturale nec species eius.

¶ Nulla substātia sine imaginatione est animal: lapis ē sub
stātia sine imaginatiōe: ergo nō est animal. In isto syllogis
mo nō intrat medium naturale nec eius species.

¶ Nulla sub̄a sine actione & passione imaginatiōis ē intrin
sece imaginata: hō ē sub̄a intrinsece imaginata: ergo nō ē
imaginata per actionē & passionē imaginatiōis: medium
aut̄ nō pōt cōuertere actionē & passionē cū actio sit superi⁹
ratione formæ: & passio inferius ratione materiæ: verūtan̄ ē
mediū cōiūctionis ponit q̄ cōiungant̄ p̄ sub̄am: & mediū
extremitatum ponit cōtinuationē eorum. vt imaginatio
in subiecto in quo est agens & patiens.

De septima distinctione quæ est de sensitua.

ST aut̄ sensitua sub̄a: sub̄a ē sensitua: termini nō
cōuertūt: q̄a sub̄a superi⁹ ē: & ideo arguit̄ sic: oīs
sub̄a sensata est actionata & passidata: hō est sub̄a
sensata: ergo ē actionat⁹ & passinat⁹. In isto syllogismo me
diū mensurationis nō pōt coequare actionē & passionē i vir
tute: mediū vero cōiūctionis componit coniūctionē reman
ēte relatione: mediū aut̄ extremitatū facit ipsa continua.
¶ Substātia sensata ē quāta. quātū ē sub̄a sensata: & ideo ar
guo sic: oīs substātia sensata ē quāta: homo ē sub̄a sensata:

ergo est quantus. Mediū mensuratiōis nō intrat, q̄a substātia est in plus q̄ homo. Sed mediū cōiūctiōis cōiūgit partes substāciales & etiā istas cum quātitate: & mediū extremitatū cōtinuat corp⁹ qđ est ex substātia & accidente.

¶ Substātia sensata ē qualis: quale est substātia sensata & iō arguo sic, oīs substātia sensata est qualis: alinus est hmōi ergo est qualis. Mediū mēsuratiōis nō intrat: in plus em̄ est substātia q̄ alinus: Sed mediū coniūctionis componit substāciales terminos ad se iuicem & cū qualitate sed mediū extremitatum continuat corpus quale & qualitates.

¶ Substātia sensata est relata: relatum ē substātia sensata & ideo arguit sic, oīs substātia sensata est relata: capra ē substātia sensata: ergo est relata. mediū vero mensurationis non pōt conuertere ea que sunt relata vt puta actio passio quia si sic annihilaret mediū cōiūctiōis q̄a nō haberet quid cōiungeret & p consequens mediū extremitatū cū non posset continuare aliquid in ipsis.

¶ Sensitiua est in sensibilibus particularibus radicata radicatū in particularib⁹ sensibilibus est sensitiua: & arguo sic, oē radicatū in particularib⁹ sensibilib⁹ tāq̄ sibi substātiale est cā sensibiliū: sensitiua est hmōi: ergo est cā sensibiliū. mediū mēsuratiōis nō intrat q̄a si sic destrueret differētia sensibiliū particulariū & obiectoꝝ eoz qđ est impossibile. mediū cōiūctiōis copulat oīa ex qb⁹ mediū extremitatū continuat vnū secū cōmunem De octaua dist. q̄ est de vegetatiua.

¶ Vegetatiua ē substātia trāsmutata, substātia trāsmutatiua est vegetatiua: & ideo arguo sic, oīs vegetatiua est trāsmutatiua vnus substātie in aliā potentia augmētatiua est vegetatiua: ergo est trāsmutatiua vnus substātie in alterā. Mediū mēsuratiōis non cōequat partes trāsmutabiles: verūtñ pōt dici q̄ ponit pportiones. Mediū vero cōiūctiōis coniungit illa que veniūt de potētia in actū per viā generatiōis: & mediū extremitatū ipsa continuat vt substātia genita sit continua.

¶ Vegetatiua est potētia digestiua potētia digestiua est vegetatiua & ideo arguo sic. oīs potētia vegetatiua est trāsmutatiua: digestiua est hmōi: ergo est trāsmutatiua. Medium cōnectans intrat sed pportionat qm̄ qđ est in potētia sine pportione nō vadit ad actū sed mediū cōiunctiōis cōiūgit vnibilia & etiā mediū extremitatū ipsa cōtinuat.

¶ Vegetatiua est retentiua potētia: potētia retentiua est vegetatiua. vñ arguo sic. Oīs potētia vegetatiua est retentiua: expulsiua est potētia vegetatiua: ergo expulsiua est potētia retentiua. Istud argumentum est falsum eo qđ attribuit medio mēsuratiōis qđ cōnectat qđ non pnt cōnecti & priuat substantiū cōiunctiōis & p cōsequēs substantiū continuationis.

¶ Vegetatiua est expulsiua potētia: expulsiua potētia est vegetatiua. ex hoc arguo sic. oīs potētia expulsiua est motiua. &c. In isto argumēto non intrat mediū mēsuratiōis nisi pportionando sed mediū cōiunctiōis cōponēdo & mediū extremitatū cōtinuando. ¶ Potētia vegetatiua ē nutritiua ergo est vegetatiua mediū cōuersionis non intrat nisi pportionem sed mediū cōiunctiōis cōiūgit ipsa tanq̄ sup⁹ & inferius & mediū extremitatū ipsa in vnum cōtinuat.

De nona distīctione qđ est de Elementatiua.

Elementatiua ē potētia p quā elemēta intrāt mixtiōnē: potētia p quā elemēta intrant mixtiōnē est elementatiua & ideo arguo sic. oīs elementatiua est cōpositiua elemētatorū: sed in ista rosa ē elementatiua: ergo est ibi cōpositiua elemētatorū. In isto syllogismo nō intrat mediū cōuersionis eo qđ nō cōuertit principiā syllogismi sed disponit ea vt mediū cōiunctiōis cōponat: istud mediū disponit: mediū extremitatū cōtinuat in rosa. Potētia elementatiua est p quā elemētata cū accidētib⁹ cōponūt: id p qđ elemētata cum suis accidētib⁹ componunt est elementatiua & ideo arguo sic. Omnis elementatiua componit ele

mentata cum suis accidentibus sed in rosa est elementatiua: ergo est ibi cōpositiua elemētatorū & accidētū eorū. Medium autem conuersionis nō intrat istum syllogismū sed disponit terminos vt medium coniunctionis coniungat & istud disponit vt medium extremitatum continuet.

Elementatiua est potentia quæ componit elementata id quod componit elemētata est potentia elemētatiua: & arguo sic, omnis potentia cōpositiua elemētatorum est elementatiua: sed quædam potentia quæ est in lapide est cōpositiua elemētati: ergo illa potentia lapidis est elementatiua. In isto argumento non intrat mediū cōuersionis nisi disponendo terminos vt p̄ medium coniunctionis componatur & medium coniunctionis disponit & per medium extremitatum continuantur.

Elementatiua est instrumentum in quo natura causat puncta, lineas, angulos: & figuras & motum & etiam appetitum & instinctum in subiecto in quo est: id quod est instrumentum est quo natura causat puncta, lineas & prædicta cuiusmodi est elementatiua. Et arguo sic, oīs elementatiua causat puncta lineas & figuras motum appetitum & instinctū: sed in rosa est potentia quæ causat ista: cuiusmodi est prædicta: ergo est in ea elementatiua. In primo argumento nō est medium conuersionis nisi disponendo ipsi medio cōiunctionis vt terminos ipsius argumenti componat: & mediū istud disponit vt medium extremitatum principia syllogismi.

Elementatiua est potentia per quam elemētatum est plenum: & ab oī vacuitate & ociositate remotū. Et hoc ē elemētatiua. Et arguo sic, omnis potentia elemētatiua est id quod elemētatum est plenum & ab ipso remouet vacuū & ociositas: sed in lapide est potentia per quam ipse plenus est & remotus a vacuo & ocio: ergo in lapide est potentia elemētatiua. In isto argumento non ē medium cōuersionis nisi dispo-

CONVERSIO SVB. ET PRAE. FO. XVIII.

nendo terminos argumenti vt p̄ mediū cōiunctionis cōponatur. & istud mediū cōiunctiōis disponit vt per mediū extremitatum continuetur.

De decima dist. quæ est de subiecto artificiato.

Artificiū est actus aīæ quæ p̄ ipsum agit in artibus liberalib⁹ & mechanicis. De mediū aut̄ artificiali siue facto ab anima non intendimus concludere in hoc libro sed de mediū naturali: vt exemplificauimus in octo dist. supradictis. Mediū autem reale naturale est illud a quo aīa accipit mediū intentionale & ideo per id quod dictum est de tali mediū potest artista acquirere sciētias & agere de mediū intēionali & breuiter de hoc exemplum dabimus. Logicus facit istū syllogismum. Omnis canis est latrabilis: coeleste sydus est canis: ergo latrabile. Per mediū naturale cognoscitur istud sophisma eo q̄ media sunt cōtraria: qm̄ mediū mēsuratiōis nō coequat: neq̄ mediū cōiunctiōis cōponit: neq̄ mediū extremitatū cōtinuat.

In scientia iuris potest fieri iste syllogismus: omnis iustitia est essentia iuris: reddere vnicuiq̄ qd̄ suum est iustitia: ergo est essentia iuris. In isto syllogismo termini nō coequantur quia mediū mensurationis non intrat in ipsum: sed mediū coniunctionis copular: & extremitatū cōtinuat: & sic verus est syllogismus per scientiam iuris.

Moralis facit istum syllogismum: omnis prudentia ē virtus: eligere bonum & euitare malum est prudentia: ergo ē virtus. In isto syllogismo nō intrat mediū mēsuratiōis eo q̄ non potest terminos coequare: sed mediū coniunctionis coniungit ipsos: & mediū extremitatum continuat.

Omnis auaritia est peccatum: sed retinere danda est auaritia: ergo est peccatum. Ita autem est de mediū isti⁹ sicut de mediū prædictorum.

RAEMVNDI LVLLI

¶ Omnis cura fit per cōtrarium: sed remouere febrem est cura: ergo fit per contrarium. Medium mensurationis nō cōæquat terminos: sed medium coniunctionis coniungit & medium extremitatum continuat ipsos.

¶ Sicut autem diximus de medio intentionali in prædictis scientiis sic potest dici in aliis suo modo. Et quia anima iuuat se medio reali ad cognoscendum intentionale: ideo ista scientia valde est vtilis & generalis ad alias scientias.

¶ Ad laudem & honorē domini nostri Iesu Christi & beatissimæ Mariæ semper virginis matris eius finiuit Raymū dus istum librum Parrhisi anno. MCCC. X. incarnationis domini nostri Iesu Christi, Mense Iulio.

Impressit autem Ascensius tertio nonas Aprilis.

M. D. XVIII.